

“De dood leeft”

Uw wensen in de laatste levensfase
Maak ze bespreekbaar

Huisartsenpraktijk
Heino
November 2024

Introductie

- * Voorstellen
- * Programma
 - * Palliatieve zorg/de laatste levensfase
 - * Pauze
 - * Praten/beslissingen nemen/
Palliatieve sedatie/
euthanasie/Wilsverklaring
- * Opmerkingen en vragen

Waarom deze bijeenkomst

Bespreek wensen op tijd!

Met uw familie en of vrienden ((ook) als u nog niet ziek bent)

Met uw huisarts (als u ziek bent).

- Informatie geven zodat u kunt nadenken over uw wensen
- Informatie voor naasten

- <https://www.thuisarts.nl/wensen-voor-zorg-en-behandeling/ik-denk-na-over-mijn-wensen-voor-zorg-en-behandeling>

Wat is palliatieve zorg

- Voor mensen met een levensbedreigende ziekte of langzame achteruitgang
- Gericht op comfort (kwaliteit van leven)
- Wat is voor u belangrijk, wat heeft u nodig?
- Lichamelijk, psychisch, sociaal, spiritueel

Mogelijkheden van (thuis)zorg

- Huisarts
- Thuiszorg en Technische Thuiszorg
- Vrijwilligers in de palliatieve zorg
- Geestelijk verzorger / Centrum voor Levensvragen Salland
- Praktijkondersteuner / Maatschappelijk werk / Psycholoog
- Inloophuizen (Intermezzo)
- Hospice (Dalfsen, Zwolle, Raalte, Lemelerveld)
- Palliatief consulent (arts of verpleegkundige)
- Huisartsenpost

Mantelzorg

Alle hulp aan iemand die ziek of hulpbehoevend is, door bijvoorbeeld een partner, kind, buurman/buurvrouw

Eventueel gecombineerd met professionele zorg thuis

Mantelzorgers zorg goed voor uzelf

- <https://www.mantelzorg.nl/onderwerpen/ondersteuning/>
- Mantelzorgconsulent / mantelzorgmakelaar
- Lotgenotencontact
- Vrijwilligers in de palliatieve zorg
- Inloophuis
- Centrum voor Levensvragen
- Rouwbegeleiding
- Evenmens

Leestip

Longarts Sander de Hosson vertelt openhartig met aansprekende en ontroerende patiëntverhalen. Hij gaat in op slechtnieuwsgesprekken, palliatieve zorg, de rol van zorgmedewerkers, de betekenis van de naaste omgeving, de schoonheid van een goed sterfbed, euthanasie en dilemma's waar een arts en patiënt voor staan.

SANDER DE HOSSON
ELS QUAEGEBEUR

Leven toevoegen aan de dagen

*Van slechtnieuwsgesprek tot
laatste adem en rouw – hoe een
stervensproces verloopt*

Leestip

- * Cathelijne Verboeket-Crul, verpleegkundige
Met Het leven loslaten geeft ze een unieke inkijk in hoe mensen omgaan met de naderende dood en de wijze waarop ze hun leven in de laatste weken of dagen vormgeven, met de keuzes en dilemma's die hierbij horen. Het proces van loslaten kan ook tot persoonlijke groei en innerlijke vrede leiden met (onverwachte) krachtbronnen zoals levenseinde-ervaringen of vergeving.

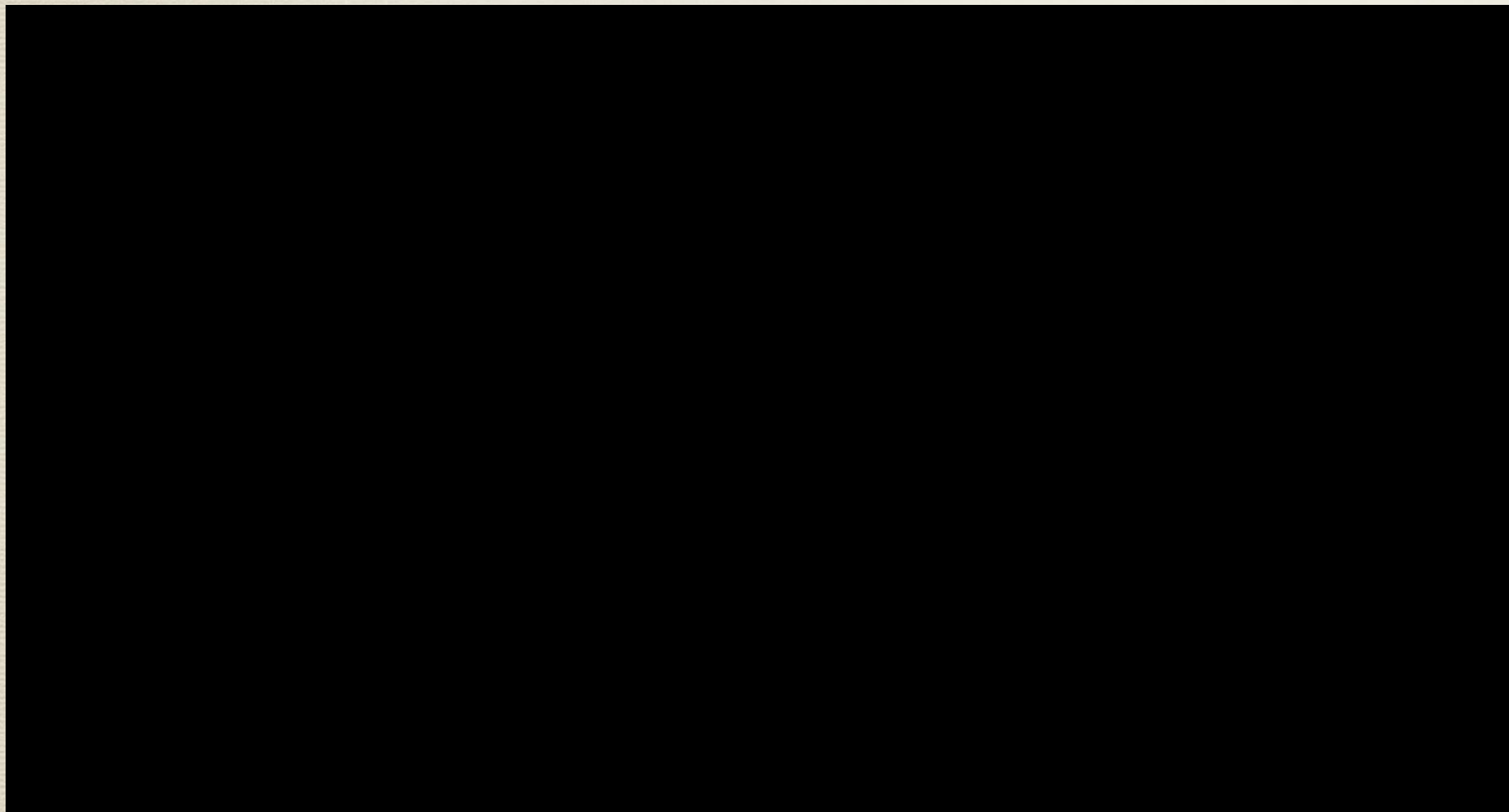

De betekenis van de laatste levensfase

- Wat is belangrijk voor u in de laatste fase?
- Welke rituelen zou u willen doen?
- Welke religieuze waarden vindt u belangrijk?
- Waar bent u bang voor?
- Waar wilt u sterven en wie zijn daarbij?
- Wat betekent sterven voor u?

Filmpje praten over levenseinde

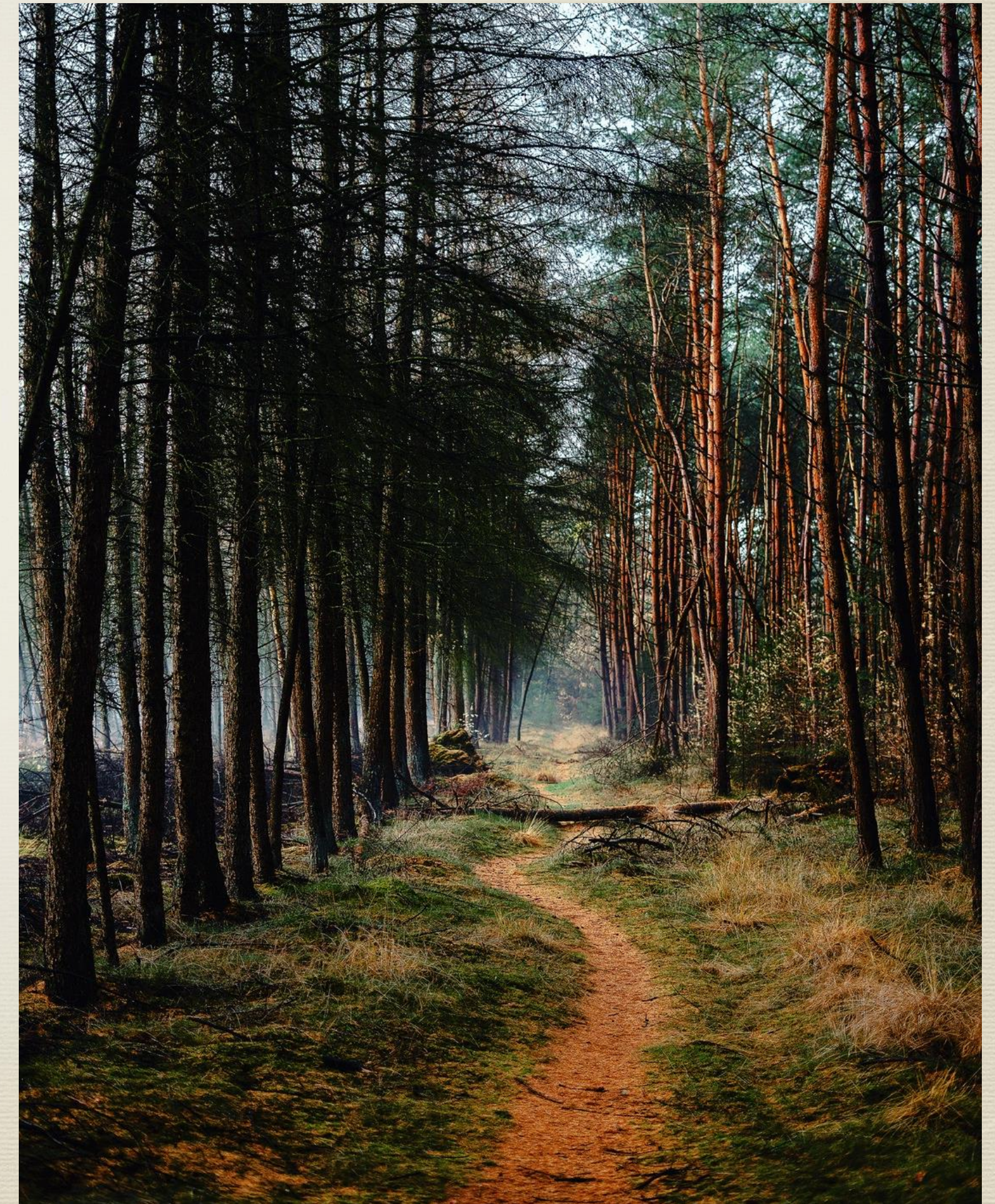

Praten over uw levenseinde

Zorg in de laatste levensfase (palliatieve zorg)

Wensen in de laatste levensfase

Praten met uw naasten en een arts

Vragen?

1000 VRAGEN

HEB IK

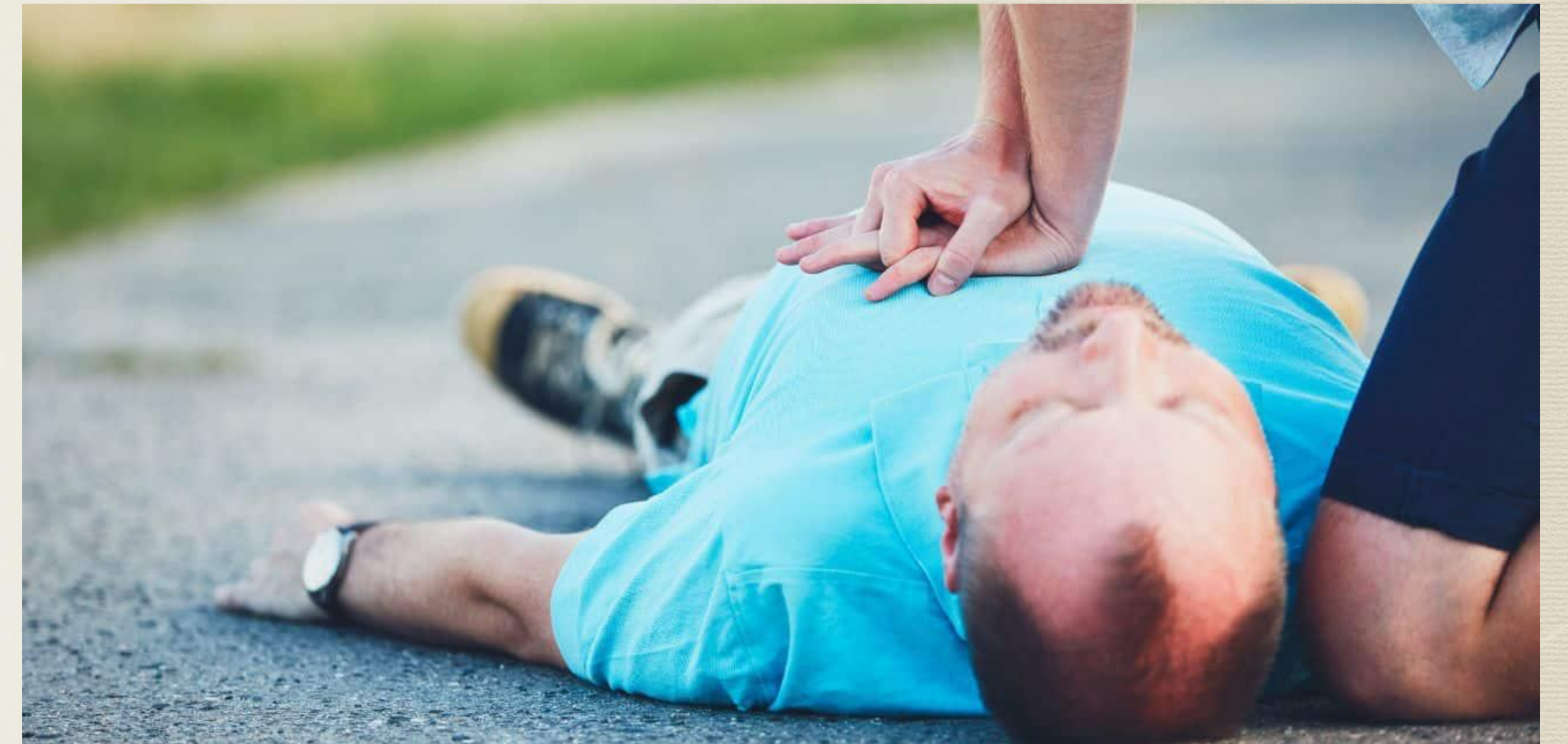
OVER DE DOOD

(Koffie en thee) Pauze

Beslissingen nemen

- Reanimeren
- Ziekenhuis en IC opname
- Euthanasie
- Palliatieve sedatie
- Keuzehulp:
<https://www.thuisarts.nl/keuzehulp/verken-uw-wensen-voor-zorg-en-behandeling>

Reanimatie

- Van de 100 mensen die ouder zijn dan 70 jaar:
- *buiten het ziekenhuis* gereanimeerd worden, blijven 12 in leven. De andere 88 overlijden.
- *in het ziekenhuis* gereanimeerd worden, blijven 19 in leven. De andere 81 overlijden.
- Van de 100 mensen die door reanimatie blijven leven, komen 90 er vrij goed uit. 10 van die 100 mensen houden ernstige restklachten

Niet Reanimeren verklaring

- Niet-reanimeren verklaring opstellen
- Praat erover met anderen!
- Huisartsendossier en huisartsenpost
- Ziekenhuisdossier
- Niet reanimeren penning (of tatoeage)

Opname op de IC?

Ondersteunen van belangrijke lichaamsfuncties, zoals ademhaling of bloedsomloop, met speciale apparatuur

Gespecialiseerde artsen en verpleegkundigen

Voorbeelden van andere wensen

- Wonen op een andere plek dan thuis
- Permanent wonen in een verpleeghuis
- Behandeling in ziekenhuis als de kans op verlies zelfstandigheid groot is
- Antibiotica / stoppen met bepaalde geneesmiddelen
- Stoppen met eten en drinken

Palliatieve sedatie

Bij klachten die niet op een andere manier te behandelen zijn

Verkort het leven niet

Suf / Diepe slaap

De hele tijd of dagdelen

Palliatieve sedatie mag pas als de levensverwachting minder dan 2 weken is

Pijnbehandeling

Euthanasie

- Wat is euthanasie
- Alleen op verzoek patiënt
- Wettelijke criteria
 - Vrijwillig: eigen keuze
 - Weloverwogen: wilsbekwaam
 - Uitzichtloos lijden: onbehandelbare aandoening(en)
 - Ondraaglijk lijden: het is niet meer uit te houden

Het is een proces

- Patiënt, huisarts en naasten trekken samen op in zorg
- Het besluit om euthanasie uiteindelijk te verrichten, is een gezamenlijk besluit van arts en patiënt.
- Invoelbaar
- Er klaar voor zijn
- Wilsonbekwaamheid

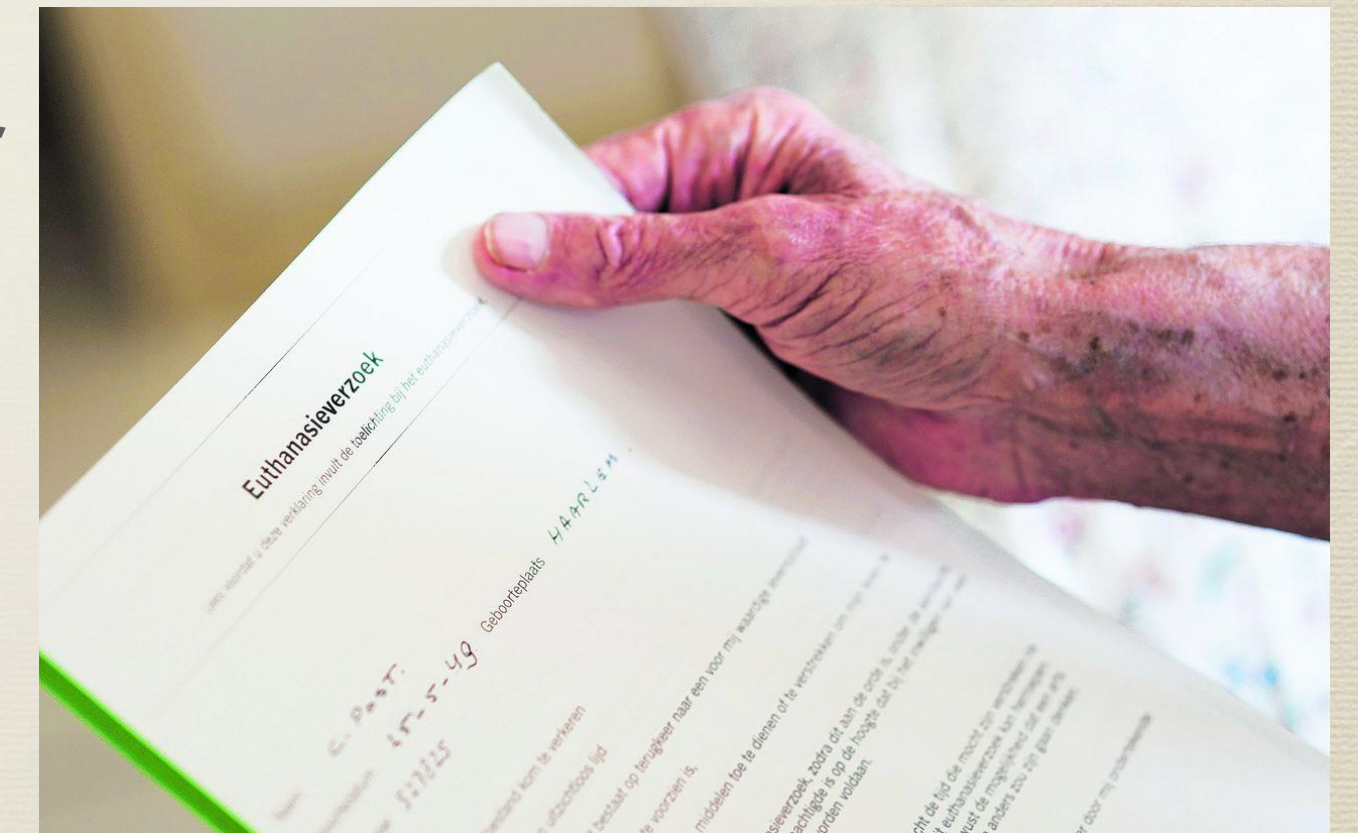
Donatie

- Hoe staat u geregistreerd in het donorregister?
- Weten uw naasten of degene die u als vertegenwoordiger hebt aangewezen dat ook?

Weet u wat u wilt?

- * Praat erover met uw naasten
- Vastleggen in een document: wensen rond behandeling, levenseinde, euthanasiewens, aanwijzen vertegenwoordiger
- Praat erover met uw arts (als het dichtbij komt!)
- * Wilsverklaringen en niet reanimeren verklaringen staan in uw huisartsendossier
- * Het hoeft niet via de notaris!

Wel via de notaris

- Levenstestament
- Financiële zaken, machtigen van anderen
- Inzage dossier (maar zonder kan het soms ook)
- Een behandelverbod of euthanasiewens mag daar ook in opgenomen worden.
- Kan alleen als u nog wilsbekwaam bent

Gesprek in de laatste levensfase: taboes rondom ziekte en dood

Het doet je goed eens aan de dood te denken

Je dagen worden er duidelijker van

Je dient te weten dat geen mens voor je leven kan

Maar ook dat niemand anders voor je sterven kan

Ik spreek er 's avonds wel eens over met mijn kinderen

Of 'k maak een grapje met de dood, dat kan geen kwaad

Als je overpeinst waar je tenslotte komt te liggen

Dan weet je af en toe wat beter waar je voor "staat"

Toon Hermans

Praten met uw naasten

Op tijd wensen en behoeften bespreken
met familie en vrienden

- iets gezien op televisie / iets gelezen /
deze bijeenkomst
- Praat eerst met iemand bij wie u zich
het meest op het gemak voelt
- Zeg dat het u bezig houdt, ook al is het
nog niet aan de orde
- Heb begrip voor elkaar

Praten met uw arts

Op tijd wensen en behoeften bespreken met een arts

- Vraag bij de assistente om een dubbel consult
- Er mag iemand mee naar het consult
- Praat over het gesprek met familie of vrienden
- Bij moeilijke vragen; vraag bedenktijd en maak een nieuwe afspraak
- Recht op informatie & Recht op niet weten

PALLIATIEVE ZORG

**LEVEN DOE JE
OP JE EIGEN MANIER**

STERVEN OOK

Loesje

www.loesje.nl

Kerngezond

Sire spotje

Belangrijke websites

- * <https://www.patientenfederatie.nl/extra/levenseinde>
- * <https://www.knmg.nl/adviesrichtlijnen/dossiers/levenseinde-2/ervaringsverhalen>
- * thuisarts.nl

Vragen

